ШКОЛЬНАЯ ПРАГРАМА

Л. Э. Сенкевіч, М. К. Грыцэнка, Н. А. Дабравольская

ВУЧЫМСЯ РАЗАМ

Беларуская мова
2 клас

Практыкум для замацавання ведаў

Дапаможнік для вучняў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання

Мінск
«Сэр-Віт»
2023

АД АЎТАРАЎ

Мэтаю стварэння дадзенага дапаможніка з'яўляецца развіццё маўленчай дзейнасці, фарміраванне кампетэнтнасці вучняў, пашырэнне кругагляду, далучэнне праз мову да культурных традыцый беларускага народа.

У практыуме змешчаны матэрыял, які адпавядае новаму выданню падручніка «Беларуская мова» згодна з вучэбнай праграмай. Прапанаваныя заданні дапамогуць настаўнікам праводзіць урокі ў поўным аб'ёме, развіваць мову вучняў. Не патрабуецца дадатковага пошуку матэрыялу. Практыкум уключае вершы і тэксты вядомых беларускіх паэтаў і пісьменнікаў, што дапаможа арганізаваць цікавую разнастайную работу на занятках. Тэксты прызваны выхаваць культуру маўлення, любоў да беларускага слова, пашырыць слоўнікавы запас вучняў.

Дадзены дапаможнік можа выкарыстоўвацца не толькі для замацавання ведаў па кожнай тэме на ўроку, але і для правядзення

падтрымліваючых заняткаў. Матэрыял спланаваны так, каб на працягу ўсяго навучальнага года вялося паўтарэнне па пройдзеных тэмах.

Спадзяемся, што прапанаваны дапаможнік будзе карысным для замацавання ведаў не толькі на ўроках, але і дома.

Жадаем поспехаў!

Гук [ч], літары *Ч*, *ч*

1. Падпішы тыя ягады, у назве якіх ёсць гук [ч]. Выкарыстоўвай словы-падказкі.

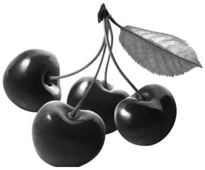

Словы-падказкі: чарніцы, суніцы, чарэшня, брусніцы.

2. Прачытай верш. Падкрэслі літару **ч** з наступнай галоснай. Зрабі вывад, як у беларускай мове вымаўляецца гук [ч].

Петрусёк у дзень зімовы
запытаў у снегіра:
– Для чаго ты каляровы
і чырвоны, як зара?
Каля хлопца птушка скача...
– Адкажу табе, сябрук:
каб мяне хутчэй ты ўбачыў
і хоць жменьку кінуў круп.

І. Муравейка.

◈ Як трэба дапамагаць птушкам зімою?

2. Успомні алфавіт. Устаў літары, якія згубіліся.

М,   н,   п,   с,   т,   у,   ф,   х

В,   г,   е,   ж,   з,   і,   к,   м

3. Запішы імёны дзяцей у алфавітным парадку.

Анютка, Валянціна, Святлана, Анастасія, Соф'я, Яніна.

4. Запішы ў алфавітным парадку назвы беларускіх гарадоў. Карыстайся словамі-падказкімі.

Словы-падказкі: рака Сож, горад Брэст, горад Баранавічы, рака Нёман, рака Прыпяць, горад Смаргонь, рака Піна, горад Пінск, горад Мінск, рака Свіслач, горад Гомель, рака Днепр.

3. Выберы і ўстаў прапушчаныя літары ***д***, ***дз***.

Хо____іць бусел па лузе. Ногі ў траве перастаўляе, быццам па ва____е і____е. Толькі ___оўгая ____юба – уверх-уніз, як кап'ё, заўсё__ы напагатове. *(Паводле А. Бадака.)*

4. Спішы. Устаў прапушчаныя літары ***д***, ***дз***.

Дзед Дзям'ян прачнуўся рана і разбу____іў унука Ула____іка. Яшчэ з вечара яны ___амовіліся, што пой__уць па яга__ы. Дзед і Ула____ік узялі па вя____ерцу і накіраваліся ў лес.

◈ Падкрэслі літары пасля спалучэння ***дз***.

5. Змяні словы па ўзоры.

Горад – у горадзе	**іду – ідзе**
сад – ______	вяду – ______
суд – ______	кладу – ______
карагод – ______	буду – ______
гняздо – ______	брыду – ______
вада – ______	сяду – ______
ягада – ______	адвяду – ______
чарада – ______	еду – ______

6. Злучы склады левага і правага слупка, каб атрымаліся словы.

дзя	дзень	дзе	ры
сту	цел	мядз	дзень
дзю	ка	дзве	ці
рэдзь	ба	поў	ведзь

ЗМЕСТ

АД АЎТАРАЎ 3
УСТУПНЫ КУРС 5
Вывучаем беларускую мову 5
Гук [і], літары ***І***, ***і*** 6
Апостраф 7
Гук [г], літары ***Г***, ***г*** 8
Гук [ч], літары ***Ч***, ***ч*** 10
Гук [ў] і яго абазначэнне на пісьме 11
Гук [ц’] , літары ***Ц***, ***ц*** 13
Гук [р], літары ***Р***, ***р*** 14
Гук [дз’] і яго абазначэнне на пісьме . . . 15
Гук [дж] і яго абазначэнне на пісьме . . . 17
ГУКІ І ЛІТАРЫ 19
Гукі мовы. Абазначэнне гукаў
на пісьме літарамі 19
Беларускі алфавіт 21
Напісанне вялікай літары ў словах 23
Галосныя і зычныя гукі 26
Вымаўленне і правапіс слоў з ***ў*** 29
Склад. Падзел слоў на склады 33
Перанос слоў 34
Націск 36

Галосныя гукі [о], [э] – [а].
Правапіс слоў з літарамі ***о, э – а*** 39
Правапіс літар ***е, ё – я*** 42
Цвёрдыя і мяккія зычныя гукі.
Іх абазначэнне на пісьме 44
Зычныя гукі [д] – [дз’] 47
Зычныя гукі [т] – [ц’] 50
Зацвярдзелыя зычныя гукі.
Правапіс слоў з імі. 54
Звонкія і глухія зычныя гукі.
Іх абазначэнне на пісьме 57
Падоўжаныя зычныя гукі.
Іх абазначэнне на пісьме 60
Раздзяляльныя знакі –
апостраф (**’**) і мяккі знак (***ь***) 63

СЛОВА 67
Значэнне слова 67
Словы, якія называюць прадметы 70
Прыназоўнік 74
Словы, якія называюць прыметы
прадметаў 76
Словы, якія называюць дзеянні
прадметаў 79

СКАЗ 83
Сказ як адзінка мовы 83

ТЭКСТ 88
Агульнае паняцце пра тэкст 88
Тэма і галоўная думка тэксту.
Загаловак 90
Часткі тэксту. План тэксту 92
Пісьмовы пераказ тэксту па пытаннях
і апорных словах 95
Паўтарэнне пройдзенага ў 2-м класе. . . 98

Спіс выкарыстанай літаратуры 104